

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 93/2010-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. mája 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti H. J., N., zastúpenej advokátom JUDr. A. S., D., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 79/1995, za účasti Okresného súdu Dolný Kubín, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo H. J. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48

ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dolný Kubín v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 79/1995 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Dolný Kubín p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 79/1995 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. H. J. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 8 000 € (slovom osemtisíc eur), ktoré jej j e Okresný súd Dolný Kubín p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Dolný Kubín j e p o v i n n ý uhradiť H. J. trovy konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. A. S., D., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 93/2010 z 11. marca 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť H. J. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 79/1995 (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala spolu s ďalšími navrhovateľmi 26. júla 1995 Okresnému súdu Dolný Kubín, pobočka Námestovo, žalobu o vyrovnanie dedičských podielov.

Sťažovateľka uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jej právnej veci právoplatne skončené.

Okrem toho, že sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň požadovala prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov. Napokon žiadala priznanie finančného zadostučinenia v sume 60 000 € a náhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 324/10 doručeným ústavnému súdu 19. apríla 2010, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Právna vec vedená na tunajšom súde pod sp. zn. 8 C/79/1995 napadla na tunajší súd, pobočku Námestovo 26. 07. 1995. Po vzniknutí Okresného súdu Námestovo /Opatrením č. 2 zo dňa 07. 03. 1997/ sa od 01. 01. 1997 vo veci stala zákonná sudkyňa JUDr. S. Dňa 02. 09. 1997 /Opatrením č. 8 zo dňa 02. 09. 1997/ sa vo veci stal zákonný sudca JUDr. Z. Dňa 05. 06. 2001 vtedy zákonný sudca JUDr. Z. vo veci vytýčil termín pojednávania na deň 19. 06. 2001. Pojednávanie bolo odročené na neurčito na výslovnú žiadosť navrhovateľov a ich právneho zástupcu s tým, že sa predlžuje lehota na opravu žalobného návrhu, ako aj predloženia dokladov LV, identifikácie parciel k predmetným nehnuteľnostiam a to v lehote do 31. 10. 2001. V súvislosti s preložením sudcu JUDr. Z. na Okresný súd Poprad sa od 01. 07. 2001 /Opatrenie č. 13 zo dňa 29. 06. 2001/ vo veci stal zákonným sudcom JUDr. S. Vo veci bol dňa 14. 05. 2003 vytýčený termín pojednávania na deň 08. 09. 2003. Pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu. Z dôvodu odchodu zákonného sudcu JUDr. S. sa dňom 18. 12. 2003 /Opatrenie č. 33 zo dňa

17. 12. 2003/ vo veci stal zastupujúcim sudcom JUDr. P. Dňom 02. 07. 2004 /Opatrenie č. 16 zo dňa 01. 07. 2004/ sa vo veci stala zákonná sudkyňa Mgr. M. Dňa 15. 01. 2007 bol vo veci vytyčený termín pojednávania na deň 15. 03. 2007. Zároveň vo veci boli vyžiadané listinné dôkazy od Správy katastra T. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom vyžiadania potrebných podkladov, resp. potrebných vyjadrení zo Správy katastra T. ohľadne ustálenia predmetu sporu, pričom navrhovateľom prostredníctvom ich právnych zástupcov sa uložila povinnosť, aby súdu v lehote 1 mesiaca doručili písomné návrhy na vyžiadanie príslušných dokladov, resp. vyjadrení od Správy katastra T. Dňa 19. 04. 2007 bolo súdu doručené vyjadrenie právnej zástupkyne navrhovateľov v 1/ a v 2/ rade. Zároveň právna zástupkyňa navrhovateľov v 1/ a v 2/ rade oznámila súdu, že jednostranne odstupuje od plnej moci. Dňa 14. 05. 2007 bol na pokyn zákonnej sudkyne telefonicky vyzvaný zástupca navrhovateľov v 4/ až v 6/ rade na zaslanie písomných návrhov, na zaslanie ktorých bol vyzvaný na pojednávaní dňa 15. 03. 2007. Dňa 06. 06. 2007 bola predmetná správa urgovaná. Dňa 02. 07. 2007 bola doručená žiadaná správa od právneho zástupcu. Dňa 16. 09. 2008 bola vyzvaná Správa katastra T. o zaslanie potrebných dokladov. Dňa 10. 10. 2008 bola súdu doručená správa od Správy katastra T., ktorá bola zaslaná navrhovateľom a právnenému zástupcu navrhovateľov v 3/ až 5/ rade na vyjadrenie v lehote 10 dní. Písomné vyjadrenia boli súdu doručené 10. 11. 2008 a 14. 11. 2008. Z vrátenej zásielky dňa 20. 11. 2008 bolo zistené, že navrhovateľ v 2/ rade V. J. dňa 26. 04. 2008 zomrel. Dňa 26. 11. 2008 bol daný pokyn na zisťovanie okruhu dedičov po zomrelom navrhovateľovi v 2/ rade. Dňa 12. 01. 2009 z Okresného súdu Námestovo boli doručené kópie oznámenia o úmrtí navrhovateľa v 2/ rade a predmetného osvedčenia o dedičstve. Dňa 30. 03. 2009 bola požiadaná Správa katastra T. o vydanie príslušných listinných dokladov. Žiadané doklady Správou katastra T. boli súdu zaslané dňa 18. 05. 2009. Dňa 29. 05. 2009 bol vo veci stanovený termín pojednávania na deň 22. 06. 2009. Pojednávanie dňa 22. 06. 2009 bolo po prejednaní veci odročené na neurčito za účelom poskytnutia lehoty navrhovateľom do 31. 07. 2009 na sformulovanie a doručenie písomného návrhu na zmenu žaloby. Dňa 03. 08. 2009 navrhovatelia urgovaní, aby obratom doručili písomný návrh na zmenu žaloby. Na túto urgenciu reagovali len dedičia po zomrelom navrhovateľovi v 2/ rade, teda súčasní navrhovatelia v 2/ a 3/ rade. Dňa 07. 09. 2009 bol vo veci stanovený termín pojednávania na deň 05. 10. 2009. Dňa 16. 09. 2009 bol

navrhovateľmi v 4/ až v 6/ rade prostredníctvom ich právneho zástupcu doručený písomný návrh na zmenu žaloby. Tento návrh bol na základe pokynu zo dňa 17. 09. 2009 doručovaný navrhovateľom v 1/ až 3/ rade spolu s výzvou na vyjadrenie, či títo navrhovatelia s uvedeným návrhom na zmenu žaloby súhlasia. Uvedený návrh bol taktiež doručený na vedomie právneho zástupcovi odporcu, ktorý prevzal zastupovanie odporcu na základe splnomocnenia zo dňa 24. 06. 2009. Dňa 24. 09. 2009 boli tunajšiemu súdu Správou katastra T. doručené listinné doklady na základe žiadosti právneho zástupcu navrhovateľov v 4/ až v 6/ rade. Pojednávanie dňa 05. 10. 2009 bolo odročené bez prejednaní veci na deň 04. 11. 2009 s ohľadom na žiadosť právneho zástupcu navrhovateľov v 4/ až 6/ rade o odročenie pojednávania na iný termín z dôvodu kolízie jeho pojednávani, v ktorých obdržal predvolania na pojednávania skôr. Na pojednávaní dňa 04. 11. 2009 nebola s ohľadom na nesúhlas navrhovateľky v 1/ rade pripustená navrhovaná zmena žaloby a po prejednaní veci bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorým bola žaloba zamietnutá a odporcovi bolo voči navrhovateľom priznané právo na náhradu trov konania. Voči rozsudku 29. 12. 2009 právny zástupca žalobcov podal vo veci odvolanie. Dňa 15. 01. 2010 bol spis zaslaný Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o predmetnom odvolaní.

S poukazom na uvedený prehľad procesných úkonov vo veci, konštatujem, že v doterajšom priebehu konania v jednotlivých obdobiach vznikli prieťahy. Ich príčinou však boli v rozhodujúcej miere objektívne okolnosti spočívajúce v dlhodobo zlom personálnom stave na tunajšom súde. Vplyv na priebežnosť vykonávania jednotlivých úkonov v tejto veci mala aj päťnásobná zmena jej zákonného sudcu.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľka zaujala stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 29. apríla 2010, v ktorom okrem iného uviedla:

„Predsedníčka Okresného súdu Dolný Kubín v písomnom vyjadrení zo dňa 14. 04. 2010 konštatovala, že v namietanom konaní sp. zn.: 8 C/79/1995 vznikli v jednotlivých obdobiach prieťahy, avšak tieto boli v rozhodujúcej miere zapríčinené v objektívnych okolnostiach spočívajúcich v dlhodobo zlom personálnom stave na Okresnom súde Dolný Kubín. K uvedenému uvádzame, že Ústavný súd SR už niekoľkokrát judikoval, že prieťahy spôsobené v personálnych zmenách na súdoch, či zmenách v organizácii súdnictva nemôžu byť dané na ťarchu účastníkov konania najmä

v spojitosti s dodržiavaním základných ľudských práv a slobôd garantovaných Ústavou SR, najmä práva na spravodlivé súdne konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Keďže je však právo na spravodlivý súdny proces vrátane práva na súdne konanie bez zbytočných prieťahov základným právom, prostredníctvom ktorého sa zabezpečuje vymožitelnosť aj ostatných základných práv a slobôd, spočíva aj na strane súdov povinnosť, aby vo veci rozhodovali vždy bez zbytočných prieťahov. Právo na spravodlivé súdne konanie je absolútnym právom garantovaným tak Ústavou SR, ako aj ostatnými medzinárodnými dokumentmi s najvyššou právnou silou, a preto je na mieste, aby zo strany súdov toto bolo a priori rešpektované, je teda povinnosťou súdov zabezpečiť si svoje interné personálne otázky tak, aby priebeh súdneho konania bol v súlade s citovanými ustanoveniami Ústavy SR a Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Súdy v ktoromkoľvek demokratickom a právnom štáte sú základnými jednotkami, ktoré zabezpečujú ochranu zákonnosti a ústavnosti a zabezpečujú prostredníctvom procesu vymožitelnosť práva. Na jednej strane je povinnosťou účastníkov na výzvy súdu riadne reagovať, so súdom spolupracovať, zabezpečovať dôkazy a skutočnosti súdom vyžiadané, na druhej strane je však povinnosťou súdu ako orgánu ochrany ústavnosti rešpektovať Ústavu a ostatné právne normy a zabezpečiť, aby výkon samotného procesu neporušoval základné ústavné práva a slobody účastníkov konania.“

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení zo 14. apríla 2010, ktoré ústavný súd považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou okrem iného domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety

OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ktoré ústavný súd uplatňuje pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vychádzajúc zo skutočnosti, že predmetom namietaného konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe o vyrovnanie dedičských podielov, konštatoval, že po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva, a preto namietané konanie nemožno považovať za právne zložité. Vo vzťahu k faktickej zložitosti veci ústavný súd na základe skutočností zistených zo spisu pripustil, že predmetná vec vykazuje znaky faktickej zložitosti, ale zároveň zdôraznil, že faktická zložitosť veci nemôže v žiadnom prípade ospravedlniť skutočnosť, že okresný súd vo veci meritórne rozhodol až po uplynutí viac ako 14 rokov od podania žaloby a napadnuté konanie nebolo dosiaľ právoplatne skončené.

2. Správanie sťažovateľky ako účastníčky konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1

dohovoru. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorú by bolo potrebné pripísať na ťarchu sťažovateľky v súvislosti s prietahmi v napadnutom konaní.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd zároveň pri posudzovaní veci prihliadal aj na § 100 ods. 1 OSP prvú vetu, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže dôjsť nielen neodôvodnenou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania v primeranom čase (m. m. napr. II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Z predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 79/1995 ústavný súd zistil, že sťažovateľka spolu s ďalšími navrhovateľmi podala 26. júla 1995 žalobu o vyrovnanie dedičských podielov okresnému súdu (na vtedy existujúcu pobočku Námestovo), pričom po vzniku samostatného Okresného súdu Námestovo bola predmetná vec od 1. januára 1997 vrátená okresnému súdu. Prvý procesný úkon vo veci okresný súd vykonal 5. júna 2001, keď nariadil termín pojednávania na 19. jún 2001. Na tomto základe ústavný súd konštatoval, že okresný súd bol vo veci bez relevantného dôvodu nečinný od podania žaloby (26. júl 1995) až do 5. júna 2001 (viac ako 6 rokov).

Následne okresný súd počnúc uplynutím lehoty na predloženie nevyhnutných podkladov a zmenu žalobného návrhu (október 2001) až do 14. mája 2003, keď bolo nariadené ďalšie pojednávanie vo veci, opätovne nekonal (takmer 1,5 roka). Po odchode

zákonného sudcu do invalidného dôchodku (v decembri 2003) okresný súd vo veci znovu nekonal až do 15. januára 2007, keď zákonná sudkyňa nariadila pojednávanie na 15. marec 2007 (viac ako tri roky).

Ďalšiu činnosť okresného súdu až do vyhlásenia rozsudku na pojednávaní 4. novembra 2009 vyhodnotil ústavný súd ako plynulú a efektívnu, teda smerujúcu k právoplatnému rozhodnutiu vo veci a odstráneniu stavu právnej neistoty. Okresný súd vo veci meritórne rozhodol rozsudkom sp. zn. 8 C 79/1995 zo 4. novembra 2009.

Pokiaľ okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti ospravedlňoval svoju nečinnosť v konaní poukázaním na „*objektívne okolnosti spočívajúce z dlhodobom zlom personálnom stavu na tunajšom súde*“, ústavný súd v tejto súvislosti už v predchádzajúcej judikatúre (napr. IV. ÚS 383/08) uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní. Ústavný súd poznamenáva, že nemožno v žiadnom prípade prenášať technicko-organizačné problémy všeobecných súdov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to môže mať za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd (II. ÚS 311/06).

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd bol v napadnutom konaní nečinný viac ako 11 rokov bez ospravedlniteľného dôvodu, čím spôsobil zbytočné prietahy v konaní. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že okresný súd svojím postupom porušil základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V súvislosti s podaným odvolaním (29. decembra 2009) proti rozsudku okresného súdu bol súdny spis 15. januára 2010 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Žiline.

Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania ústavného súdu nebolo ešte namietané konanie právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 79/1995 v ďalšom období postupoval bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu).

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namietala aj porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy má kľúčové postavenie medzi právami ustanovenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy nazvanom „Právo na súdnu a inú právnu ochranu“ (čl. 46 až čl. 50) a jeho ochrana v zásade predchádza ochrane priznanej prostredníctvom ďalších základných práv ustanovených v tomto oddiele ústavy. Na základe vzájomnej súvislosti medzi týmito základnými právami možno dospieť v konkrétnom prípade aj k záveru, podľa ktorého závažné porušenie niektorého zo základných práv ustanovených v čl. 46 až čl. 50 ústavy má za následok aj porušenie iného základného práva zaručeného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy. Osobitne tento záver podľa názoru ústavného súdu platí o potenciálnom porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a to vzhľadom na jeho spomínané kľúčové postavenie v tejto skupine základných práv. Preto, ak napr. porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy prekročí takú intenzitu, že to signalizuje zo strany príslušného všeobecného súdu odmietnutie možnosti domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, tak možno urobiť záver o tom, že takýmto postupom

súdu došlo, resp. dochádza aj k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Opierajúc sa o uvedené a berúc do úvahy doterajší priebeh napadnutého konania, ktoré dosiaľ nebolo právoplatne skončené ani po takmer 15 rokoch od jeho začatia, pričom z tejto doby vykazuje viac ako 11 rokov nečinnosti bez ústavne akceptovateľných dôvodov, ústavný súd uzavrel, že na inom mieste tohto nálezu konštatované porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nadobudlo svojou intenzitou aj charakter porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 60 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázala najmä na to, že okresný súd *„vážne zasiahol do základných práv a slobôd sťažovateľky tým, že vo veci vôbec nekonal“*, a že *„v súčasnosti už neverí v akékoľvek rozhodnutie vo veci, nakoľko spravodlivosti v tomto konaní nebolo dané zadosť“*.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje

nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 8 C 79/1995 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 8 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. A. S. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v sume 240,46 € (za dva úkony právnej služby) a 2 x 7,21 € režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 254,88 €.

Podanie právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 29. apríla 2010 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho obsah ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. mája 2010